

ปลูกฝังความซื่อสัตย์ให้เด็กในโรงเรียน Honesty Cultivation in School Children

พระมหาสุรศักดิ์ สุรสโก (โพธิ์เงิน)^๑
ยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่^๒

บทคัดย่อ

ทุกวันเราจะเห็นได้ว่าในทุกสังคมมีการทุจริตและการขาดความซื่อสัตย์เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในหมู่นักเรียนนักศึกษา การปลูกฝังให้เยาวชนของชาติเห็นความสำคัญของเรื่องความซื่อสัตย์จึงเป็นสิ่งจำเป็น บทความนี้ยึดหลักการสอนผ่านบทความย่อยที่จัดทำขึ้น ได้แก่ เรื่องตัวอย่างที่ดีของความซื่อสัตย์และความซื่อสัตย์ในชีวิตประจำวัน แต่ละบทความได้ยึดหลักการอธิบายความตามแนวพุทธวิธี มีการยกตัวอย่างนิทานชาดกโดยอ้างอิงข้อมูลจากพระไตรปิฎก แต่มีวิธีการเล่าเรื่องที่เรียบง่ายเลือกใช้ภาษาที่เยาวชนทุกวัยสามารถเข้าถึงได้เพื่อความไม่น่าเบื่อหน่ายของบทความ

คำสำคัญ: ความซื่อสัตย์, คุณธรรม, พุทธวิธี.

Abstract

It is regularly seen in our society that corruption and lack of honesty are increasing. Cultivating the youth with honesty is essential. This article is based on the teaching method through sub-articles called A Good Example of Honesty and Honesty in Daily Life. Each article was based on the Buddhist explanations with Jataka tales adapted from The Tipitaka. Story telling in the articles uses simple language suitable for children.

Keywords: Honesty, integrity, Buddhist.

^๑นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

^๒ผู้อำนวยการโรงเรียนเซนต์แมรี พระนครศรีอยุธยา.

บทนำ

การสอนในรายวิชาประเด็นทางจริยธรรมในโรงเรียนปัญหาคับตันๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน คือ ปัญหาเรื่องความซื่อสัตย์ ผู้เรียนมีทัศนคติที่ชัดเจนว่า การลอกการบ้านเป็นเรื่องธรรมดา มีการทุจริตในการสอบเพิ่มขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลเพื่อทำงานส่งและละเมิดลิขสิทธิ์มากขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการทุจริตที่ตรวจสอบได้ยากขึ้น บทความนี้จัดทำขึ้นเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของเรื่องความซื่อสัตย์โดยยึดหลักการอธิบายความตามแนวพุทธวิธี แบ่งเป็น ๒ กลุ่มหลัก ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ คือ นักเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับทางจริยธรรมเพื่อให้เป็นบทความอ่านเสริมประสบการณ์เรื่องความซื่อสัตย์นอกเหนือจากเนื้อหาในชั้นเรียน

กลุ่มที่ ๒ คือ เด็กนักเรียนและเยาวชนทั่วไปตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษา เพราะช่วงวัยเด็ก มีความสำคัญในการพัฒนายิ่งกว่าวัยอื่นๆ ทั้งหมด และถ้าเด็กปฐมวัยไม่ได้รับการปลูกฝังคุณธรรมเรื่องความซื่อสัตย์อย่างถูกต้องแล้วความสามารถในการเรียนรู้ หรือการเปลี่ยนแปลงตนเองในภายหน้าจะเป็นไปได้ยากมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสองกลุ่มเป้าหมายหลักข้างต้นการเลือกใช้ ภาษาและวิธีการนำเสนอจึงเป็นไปอย่างเรียบง่าย มีการเลือกใช้ตัวอย่างจากนิทานชาดกเพื่อความน่าสนใจของบทความ

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามหลักพุทธวิธี

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจะต้องพัฒนาทั้งการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างสอดคล้องกัน และเชื่อมต่อกัน โดยเฉพาะช่วงวัย ๓-๖ ปี ซึ่งเป็นวัยสำคัญที่เป็นพื้นฐานพัฒนาคุณธรรม

จริยธรรม หลังจากการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ควรมีการกำหนดเกณฑ์คัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาให้พิจารณาสัดส่วนคะแนนคุณธรรม จริยธรรมของผู้สมัครสอบร่วมด้วย เช่น ประสพการณ์เข้าร่วมกิจกรรมการสาธารณะการเคยทำประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือชุมชน ฯลฯ ในการเรียนการสอน ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมที่หลากหลาย แม้จะมีการพัฒนารูปแบบการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพในห้องเรียนมากสักเพียงใด อาจไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในผู้เรียน แต่ควรจัดกิจกรรมเสริมอื่นร่วมด้วย ซึ่งทั้งสองประเด็น คือ ประเด็นการเชื่อมต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจากปฐมวัยถึงการอุดมศึกษาและประเด็นการจัดกิจกรรมเสริมที่หลากหลาย

การปลูกฝังเรื่องความซื่อสัตย์ให้เยาวชนจากระดับปฐมวัยยังถือว่าเป็นผ้าขาวพร้อมที่จะรับฟังคำสอนจากครูและปฏิบัติตามมากกว่าในวัยอุดมศึกษาที่มีรูปแบบการปฏิบัติตามที่ซับซ้อนและท้าทายมากยิ่งขึ้นแต่ยังสามารถพัฒนาให้มีประสิทธิภาพได้ผ่านการจัดกิจกรรมเสริมที่หลากหลาย อธิบายเหตุและผลตามหลักพุทธวิธี

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามหลักพุทธวิธีมีใช้สิ่งใหม่ โดยเฉพาะเมืองพุทธอย่างประเทศไทย มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลาย บุคคลต้นแบบซึ่งยืนยันถึงวิสัยความสามารถของมนุษย์ว่ามนุษย์สามารถหยั่งรู้สัจธรรมเข้าถึงความจริงและมีความดีสูงสุดได้ด้วยสติปัญญาและความเพียรพยายามของมนุษย์เอง แต่อย่างไรก็ตาม การมีศรัทธาอย่างเดียว ไม่สามารถทำให้บุคคลเจริญปัญญาถึงขีดสูงสุดได้ศรัทธาจะต้องกำกับด้วยโยนิโสมนสิการ คือ การคิดอย่างแยบคายนอกจากการใช้ หลักพุทธวิธีแล้ว การเลือกใช้วิธีการเปรียบเทียบ การสื่อสารที่เรียบ

ง่ายน่าสนใจสอดแทรกสาระและความบันเทิงก็เป็นวิธีที่นิยมใช้ ตัวอย่างเช่น

๑. การเปรียบเทียบทัศนคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองและกรณีตัวอย่าง

๒. การพัฒนาหนังสือการ์ตูนที่มีเกมประกอบเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

๓. การศึกษาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ด้วยการใช้นิทานพื้นบ้านและเพลงกล่อมเด็กในการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย

๔. การพัฒนาแผนการสอนโดยใช้หนังสือภาพการ์ตูนสี่ ประกอบการสอนเรื่องความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริตและความมีสมาธิ การระ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

บทความเรื่องความซื่อสัตย์ตามแนวพุทธวิธียังได้ สอดแทรกความรู้ สักนิกคิดให้เยาวชนได้ตระหนักและคิดตาม มีการยกตัวอย่างนิทานชาดกอ้างอิงข้อมูลโดยตรงจากพระไตรปิฎก โดยนำเสนอตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างที่ดีของความซื่อสัตย์

ตัวอย่างที่ดีของความซื่อสัตย์ พระพุทธเจ้าผู้เป็นองค์ศาสดาของศาสนาพุทธ เป็นผู้ที่เข้าใจโลกนี้ อย่างถ่องแท้และเป็นบุคคลที่พ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ของเรา ให้ความเคารพกราบไหว้บูชา ได้สอนเราเรื่องความซื่อสัตย์ว่าให้เราทุกคนนั้นมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความละเอียดต่อการกระทำชั่ว และเกรงกลัวต่อการกระทำบาป ท่านกล่าวว่า “ ใครงั้นที่ละอายชั่วกลัวบาปแล้ว ผู้นั้นได้ชื่อว่ามียุคุณธรรมของเทวดา ”

ดังนั้นหากเราอยากเป็นเทวดาโดยที่ไม่ต้องรอให้ตายเสียก่อนก็เป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ยาก สิ่งที่เราต้องทำอย่างสม่ำเสมอก็คือ เราต้อง

ละอายเวลาที่จะลงมือทำอะไรไม่ดี เช่น โกงการ สอบเวลาที่จะพูดอะไรไม่ดี เช่น พูดโกหก พูดก้าวร้าวและเวลาที่เราคิดอะไรไม่ดี เช่น คิดอยากจะทำอะไรของเพื่อนสิ่งเหล่านี้แม้แค่คิดก็ผิดแล้ว (ความละอายเวลาทำชั่ว พูดชั่ว คิดชั่วนั้น ภาษาธรรมเขาเรียกว่า เป็นผู้มึนหิริ) อีกสิ่งหนึ่งที่เราต้องทำอย่างสม่ำเสมอเช่นเดียวกัน ก็คือการกลัวต่อบาป เวลาที่เราจะทำไม่ดีพูดไม่ดี คิดไม่ดีนั้น เราต้องกลัวบาปหากเรากลัวบาปแล้วเราจะไม่ทำชั่ว คนที่ทำบาปไว้มากๆ ก็เปรียบเหมือนการสะสมก้อนหิน หนักๆ ไว้ในกระเป๋ามากขึ้นๆ ก็จะไม่ไหว เวลาตายไปไม่มีทางลอยขึ้นสวรรค์ มีแต่จมดิ่งลึกลงไปในมหาสมุทร (ความกลัวบาปนั้น ภาษาธรรมเขาเรียกว่า เป็นผู้มึนโอตตปปะ)

นานมาแล้วครูคนหนึ่งให้นักเรียนในชั้นเรียนแบ่งกลุ่มกันทั้งหมดมีสี่กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มนั้นครูให้นักเรียนคัดเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อมารับการบ้านชิ้นหนึ่งไปทำ โดยหัวหน้ากลุ่มนั้นจะต้องเป็นคนที่เป็นคนดี ในกลุ่มคิดว่า มีความซื่อสัตย์มากที่สุดหลังจากที่พูดคุยกันเรียบร้อยแล้ว ทั้งสี่กลุ่มก็ส่งหัวหน้ามาฟังครูชี้แจงว่า ครูนั้นจะให้การบ้านอะไร ครูอธิบายว่า “งานชิ้นนี้ ไม่ยากเลยแต่จะต้องอาศัยความอดทนและการดูแลเอาใจใส่หน่อย ครูมีกล่องอยู่ ๔ ใบ ในแต่ละใบมีตัวหนอนผีเสื้ออยู่ ๗ ตัว หัวหน้ากลุ่มจะรับกล่องนี้ไปดูแลหลังจากสองอาทิตย์แล้ว เราจะมาดูกันว่า กลุ่มไหนได้ผีเสื้อมากที่สุด และสวยที่สุด จะได้รับรางวัลจากครูไป”

สองอาทิตย์ผ่านไป หนอนผีเสื้อกลายเป็นด้งด้ และต่อมาเจริญวัยเป็นผีเสื้อที่สวยงามงดงามมาก หัวหน้ากลุ่มทั้ง ๔ รับนำผลงานตนเองมาอวดครูเพื่อที่จะเอารางวัลกลุ่มแรก มีผีเสื้อมากถึง ๗ ตัว แต่ละตัวมีสีสันสวยงามเป็นที่สุด ส่วนกลุ่มที่สอง มีผีเสื้ออยู่ ๕ ตัว โดยที่แต่ละตัวมีสีสันปานกลาง กลุ่มที่สามมีผีเสื้ออยู่แค่

๓ ตัว และแต่ละตัวก็ไม่ค่อยจะสวยสักเท่าไร กลุ่มสุดท้ายไม่มีผีเสื้ออยู่เลย

เพื่อนๆ ในกลุ่มสุดท้ายต่างไม่พอใจที่หัวหน้าตนเองไม่ดูแลเอาใจใส่ในงานที่ครูให้ไป หัวหน้ากลุ่มสุดท้ายพูดด้วยน้ำเสียงสั่นเครือว่า เขาดูแลเอาใจใส่ตัวหนอนเป็นอย่างดี หลังจากตัวหนอนเป็นดักแด้ได้ ๗ วัน ผีเสื้อทุกตัวก็ออกจากดักแด้ แต่ผีเสื้อเหล่านั้นอยู่ได้ไม่กี่วันก็ตายไป วันนี้เขาจึงไม่เหลือผีเสื้ออยู่เลย

ครูกล่าวว่า “เธอไม่ต้องเสียใจไปหรอกถึงเธอจะไม่มีผีเสื้อให้ครู แต่เธอมีสิ่งสำคัญมากกว่าที่ให้ครูและเพื่อนๆ ของเธอ สิ่งนั้นก็คือความซื่อสัตย์ ครูอธิบายต่อว่า ผีเสื้อชนิดที่ให้ไปนั้นสามารถมีชีวิตอยู่ได้แค่ ๒-๓ วัน เท่านั้น หลังจากที่มีมันนำความสวยงามงดงามมาให้พวกเราชื่นชมความสวยงามที่เกิดขึ้นนั้นก็ต้องอยู่ได้ไม่นานมันก็จะสิ้นสุดอายุขัย ส่วนกลุ่มที่มีผีเสื้อที่มีสีสันสวยงามมากนั้นก็ล้วนแล้วแต่เป็นผีเสื้อที่จับมาจากที่อื่นในไม่ช้ามันเหล่านั้นก็ต้องตายเหมือนกัน

สุดท้ายครูก็มอบรางวัลให้นักเรียนทุกกลุ่ม รางวัลนี้ก็คือคำสอนอันมีค่าที่ว่า “เราทุกคนจงเป็นคนซื่อสัตย์ อย่าคดโกง ผู้ใดตั้งมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์ ผู้นั้นจะทำความดีอื่นๆ ได้อย่างง่ายดายและจะเป็นที่รักและชื่นชมจากผู้คนในสังคม สำหรับคนที่คดโกงนั้นถึงไม่มีใครรักสักวันก็จะต้องมีคนรู้เพราะความลับไม่มีในโลก”

ความซื่อสัตย์ในชีวิตประจำวัน

ความซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายมาก และเป็นสิ่งที่ทำได้ปกติในชีวิตประจำวัน ไม่ต้องรอโอกาส ไม่ต้องรอให้คนอื่นเห็น ไม่ต้องหวังสิ่งตอบแทน ไม่ต้องเลือกบุคคลที่เราจะแสดงความซื่อสัตย์ด้วย เริ่มต้นแต่การตื่นนอนมาเราก็ต้องรู้หน้าที่หน้าที่เราคือเรียนหนังสือก็ต้องไปเรียนหนังสือและเข้าห้องเรียน หากเราคิดได้เช่นนี้โดยไม่บ่ายเบี่ยง ไม่เกียจคร้าน ก็ถือว่าคิด

โดยสุจริต คนที่บ่ายเบี่ยงคิดกลอุบายต่างๆ นานา มาหลอกตนเองและผู้อื่น เช่น แก่งเง็บ แก่งปวย เป็นต้น ล้วนถือว่าเป็นคนที่ไม่มีความซื่อสัตย์

แม่บอกลูก “ไปหยิบเงินในกระเป๋าแม่เนะ วางอยู่บนโต๊ะ” ลูกที่ซื่อสัตย์ก็จะหยิบเงินไปตามจำนวนที่แม่เคยให้อยู่เป็นประจำ จะไม่หยิบเงินไปโดยไม่บอกไม่กล่าว

ในขณะที่เราตั้งใจจะมาเรียนแล้วหากวันหนึ่งวันใดเกิดมาสาย คนที่มีความซื่อสัตย์ก็ยอมรับกฎกติกาของการมาสาย ในขณะที่คนคดโกงย่อมหลบหลีกด้วยวิธีต่างๆ นานา จนติดเป็นนิสัย

ถึงเวลาต้องส่งการบ้าน คนที่คดโกงก็มักจะลอกการบ้านมาส่ง ในขณะที่เดียวกันคนที่มีความซื่อสัตย์ก็จะเคารพกติกาและเกรงกลัวต่อความผิด

ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าเพียงไม่กี่ชั่วโมงที่เราตื่นนอน เราสามารถสร้างความซื่อสัตย์ได้ตลอดเวลาได้ทุกโอกาสและเป็นไปโดยธรรมชาติที่ตัวเราเองไม่สังเกตว่าเราได้สร้างความซื่อสัตย์ให้เกิดขึ้นแล้ว

เมื่อสร้างความซื่อสัตย์แล้วเราต้องรักษาความซื่อสัตย์ด้วย เพราะธรรมชาติของความซื่อสัตย์จะไหลลงสู่ที่ต่ำอยู่เสมอ เหมือนดั่งน้ำที่ย่อมไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ

ดังนั้นความซื่อสัตย์ทำงานง่าย แต่รักษาให้อยู่ได้ยาก เราจึงต้องระมัดระวังตัวเราในชีวิตประจำวัน ไม่ปล่อยตัวเองให้หลงไปทำชั่ว

ในขณะที่เราอยู่ในสถานศึกษา เราต้องเคารพกฎระเบียบของสถานที่ แม้จะไม่มีใครรู้จะไม่มีใครเฝ้าดู หากเราปฏิบัติตามกฎได้ ทั้งต่อหน้าและลับหลังครูแล้ว เราจึงได้ชื่อว่ามีความซื่อสัตย์

การแต่งกายทั้งต่อหน้าและลับหลังครูก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่บ่งบอกความซื่อสัตย์

ของคนๆ นั้น คนที่มีความซื่อสัตย์จะไม่ทำตัวหลอกลวงผู้อื่น ด้วยการต่อหน้าทำตัวอย่างหนึ่ง แต่ลับหลังแล้วกลับปฏิบัติอีกอย่างหนึ่ง

ช่วงพักกลางวันก็มีอีกหลายๆ ตัวอย่างของความซื่อสัตย์ให้เราได้เห็นกันในชีวิตประจำวันเช่น เวลาเราไปโรงอาหารเพื่อกินข้าวเที่ยง หากบังเอิญเจอเงินหรือของมีค่าที่มีใช้ของตน ลักษณะนิสัยของคนที่จะซื่อสัตย์ก็จะนำไปแจ้งเพื่อประกาศหาเจ้าของ แต่ก็มีคนจำนวนไม่น้อยเช่นกันที่เก็บเอาไว้เป็นสมบัติของตนเองโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของคนที่ทำของหล่นหายว่าผู้นั้นจะเป็นทุกข์และกังวลอยากได้ของคืนเพียงใด คนที่ซื่อสัตย์จะไม่อยากได้ของที่ไม่ใช่ของตนโดยเด็ดขาดควรคืนเขาไป รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราสังคมก็มีความสุข

ทุกวันเราควรมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น เรื่องปกติธรรมดาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น เวลาซื้ออาหาร หากแม่ค้าทอนเงินมาเกิน เราก็ต้องคืนเงินที่เกินนั้นกลับไปโดยไม่ล้งเลืงปฏิบัติให้ติดเป็นนิสัย ความภูมิใจจะเกิดขึ้นเป็นรางวัล รางวัลนี้ได้รับโดยทันทีไม่ต้องคอยให้ใครมาให้เรา ถือเสียว่าเป็นการฝึกฝนคุณธรรมของเทวดา

อีกทางหนึ่งบ่อยครั้งที่เราทำผิดตามคนอื่น เพราะเห็นคนอื่นเขาก็ทำ เขาทำให้เห็นจนชินตาเราเลยทำบ้างทั้งๆ ที่เรารู้อยู่แก่ใจว่าสิ่งนั้นไม่ดีไม่ถูกต้อง เช่น การทิ้งขยะในที่ห้ามทิ้ง เพราะไม่มีคนเห็นการเดินลัดสนาม เพราะคนอื่นเขาก็เดิน การโกหกครูโกหกเพื่อน เพราะไม่เห็นจะเป็นอะไร คนอื่นก็โกหกเป็นเรื่องธรรมดาปกติไม่น่าจะเสียหาย

มีพระรูปหนึ่งเคยสอนว่า สิ่งที่คุณอื่นๆ ทำตามๆ กันมาเชื่อว่าจะต้องเสมอไป แม้ลงวันเกือบทุกตัวชอบตอมและกัดกินอุจจาระเป็นอาหารก็ไม่ใช่ว่าการกัดกินอุจจาระเป็น

อาหารของแมลงวันส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่ถูกต้อง และจะต้องทำตาม

อีกประการหนึ่ง คือ หากเราถือศีล ๕ ในชีวิตประจำวันแล้ว ความซื่อสัตย์ก็จะเกิดกับเราเองโดยธรรมชาติ ยกตัวอย่างเรื่อง การถือศีลข้อที่ห้าด้วยการไม่ลักขโมยและการไม่พูดปด เป็นต้น

การไม่ลักขโมยเกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์โดยตรง คือ ผู้ใดไม่หยิบจับสิ่งของคนอื่นมาเป็นของตน ย่อมไม่เกรงกลัวต่อความผิดหรือการกล่าวหาใดๆ แถมยังเป็นที่ไว้วางใจของเพื่อนฝูงและได้ชื่อว่ามี ความซื่อสัตย์ดีในระดับหนึ่ง การขโมยของๆ เพื่อน เช่น กระเป๋าเงิน โทรศัพท์ ก็ย่อมจะไม่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสังคมของเรา ไม่ต้องมาระแวงซึ่งกันและกัน

แต่อย่างไรก็ตามการไม่ลักขโมยยังเป็นแค่สิ่งหนึ่งในหลายๆ สิ่งที่บ่งบอกถึงความซื่อสัตย์เท่านั้น เรายังจะต้องทำสิ่งอื่นๆ ประกอบกันอีก เช่น การไม่พูดปดการไม่พูดปดทำได้ตลอดในชีวิตประจำวัน เช่น การไม่โกหกพ่อแม่เรา การบอกเหตุผลถึงการกลับบ้านไม่ตรงเวลา การทำการบ้านให้แล้วเสร็จก่อนดูทีวี การสัญญา กับตนเองว่าจะสวดมนต์ก่อนนอน หากเราไม่โกหกคนอื่นหรือโกหกตนเองในเรื่องเล็กน้อยเหล่านี้แล้ว เราก็จะไม่โกหกในสิ่งที่ใหญ่กว่า ทั้งยังเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้เกิดขึ้นกับตนเองอีกด้วย

หากเราลองทบทวนเริ่มตั้งแต่ตื่นนอนทำหน้าที่เรียนหนังสือด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจไม่บ่่ายเบี่ยง ไม่โกง เคารพกฎระเบียบของโรงเรียนดำเนินชีวิตประจำวันด้วยความซื่อสัตย์อยู่ตลอดเวลา ไม่ลักขโมย ไม่พูดปด จะเห็นได้ว่าในแต่ละวันหนึ่ง วันหนึ่งนั้น เรามีโอกาสในการทำความดีมากมายเหลือเกินขึ้นอยู่กับว่าเรามองเห็นมันหรือเปล่า

บางครั้งก็ทำได้ง่ายแสนง่ายไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น และทุกคนได้รับโอกาสนี้เท่าเทียมกันหมดในหนึ่งวัน นั่นคือทุกคนมี ๒๔ ชั่วโมงเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะจนหรือรวยสติปัญญาดี หรือสติปัญญาด้อย ดังนั้นย่อมไม่มีข้ออ้างใดๆ หากเรานั้นเองละเลยที่จะสร้างคุณความดีโดยทั่วไปแล้ว

การพูดโกหกเป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่การพูดความจริงทุกอย่างโดยไร้สติปัญญาไตร่ตรองก็ไม่ใช่เป็นสิ่งที่สมควรอย่างเช่น หากมีคนแปลกหน้ามาถามว่า เราอยู่บ้านคนเดียวหรือเปล่า พ่อแม่ไม่อยู่ใช่ไหม มีของมีค่าเก็บอยู่ในบ้านหรือเปล่า หากเราไม่ยอมโกหกก็ไม่จำเป็นต้องตอบ เพราะการตอบทุกอย่างโดยไร้สติปัญญาไตร่ตรองให้รอบคอบ อาจนำภัยมาสู่ตนเองและครอบครัวเราได้ ความซื่อสัตย์จึงต้องประกอบด้วยปัญญาด้วย ดังที่พระพุทธเจ้าได้ยกตัวอย่างเรื่องเหล่านี้ (อรรถกถาปิณฑกรชาดกที่ ๘ ไม่ควรบอกความลับแก่คนอื่น) เอาไว้เตือนใจพวกเรา เรื่องมีอยู่ว่า

ในอดีตมีเรือสำเภาลำหนึ่งได้อับปางลงในมหาสมุทร พ่อค้าบนเรือ ๕๐๐ คน ได้เสียชีวิตหมด มีเหลือรอดเพียงคนเดียว ชายผู้นี้ได้ถูกคลื่นพัดลอยไปถึงฝั่ง เขาขึ้นจากทะเลได้ แล้วเปลือยกายล่อนจ้อนเที่ยวขอทานกับชาวบ้าน ชาวบ้านต่างพากันยกย่องว่าท่านผู้นี้เป็นผู้ที่มกน้อยสันโดษ จึงกราบไหว้ บูชา เมื่อชาวบ้านนำเครื่องนุ่งห่มมาให้ซีเปลือยก็ไม่ยอมรับ

ชาวบ้านหลงเข้าใจผิดเลื่อมใสซีเปลือยผู้นี้ว่ามีความมกน้อยยิ่งนักจึงช่วยกันสร้างสำนักให้ซีเปลือยพักอยู่ที่นั่นที่แห่งนี้ ซีเปลือยได้รับความเลื่อมใสกราบไหว้บูชาเป็นอย่างมาก รวมทั้งจากพญานาคาชาตคนหนึ่งกับพญาคุธตนหนึ่งซึ่งสัตว์ทั้งสองนั้นต่างพากันมายังสำนักของซีเปลือยอยู่บ่อยๆ (ครุฑเป็นสัตว์กึ่งเทพ ตัวเป็นคน หัวเป็นนก ส่วนนาคเป็นเทพเจ้าแห่งท้องน้ำเป็นงูใหญ่มี

หงอน ครุฑกับนาคเป็นศัตรูกันมาโดยตลอด และครุฑนั้นก็จับนาคกินเป็นอาหารเสมอ)

อยู่มาวันหนึ่ง พญาคุธพาไปไหว้ซีเปลือยยังสำนักได้ถามซีเปลือยว่า “ท่านครึบ ญาติของเราเมื่อจับพวกนาคได้จมน้ำตายไปมากมาย เพราะพวกเราไม่รู้เคล็ดวิธีที่จะจับนาค ท่านช่วยถามเอาความลับนี้จากพวกนาคให้เราได้ด้วยเถิด” ซีเปลือยรับปากแล้ว พญาคุธจึงลากลับไป

ในเวลาพญานาคมาหา ซีเปลือยจึงถามพญานาคผู้มาไหว้ว่า เหตุใดพวกครุฑจึงไม่สามารถจะจับพญานาคได้ พญานาคตอบว่า สิ่งนี้เป็นความลับของเผ่าพันธุ์เรา หากบอกท่านไปเท่ากับนำความตายมาสู่ญาติมิตรของเรา ซีเปลือยจึงพูดว่า ท่านว่าเราเป็นคนอย่างไรกัน เราจะไม่เอาความลับนี้ไปบอกกับคนอื่นได้อย่างไรท่านจงไว้อใจเราเถิด พญานาคตอบว่า เราบอกท่านไม่ได้หรอก

ซีเปลือยรีบเร่งพญานาคอยู่ ๓ วัน พญานาคจึงยอมบอกว่า พวกเรากลืนกินก้อนหินใหญ่เข้าไปทำให้ตัวหนัก ในเวลาพวกครุฑมาก็ยืนหน้าออกแยกเขี้ยวคอยจะขบครุฑ พวกครุฑเห็นก็จะจับส่วนหัวของพวกเรา เมื่อมันพยายามจะกัดพวกเราซึ่งตัวหนักอึ้งนอนอยู่ในน้ำ น้ำก็จะท่วมตัวมัน พวกมันก็จะจมน้ำตายนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ พวกครุฑจึงเสียชีวิตไปเป็นจำนวนมาก เมื่อพวกมันจะจับพวกเรามันจะต้องจับที่ส่วนหางซึ่งจะทำให้พวกเราหัวห้อยลงมาส้ารอกก้อนหินที่กลืนไว้ออกจากปากทำให้ตัวเบาแล้วจะจับได้

เมื่อพญานาคลากลับไปแล้ว ต่อมาพญาคุธพาไปไหว้ซีเปลือยอีกครั้ง ซีเปลือยจึงเล่าความลับทั้งหมดของพญานาคให้พญาคุธฟังทันที

ในเวลาต่อมา พญานาคจึงถูกพญาคุธจับได้อย่างง่ายดาย พญาคุธจับส่วนหางของพญานาคและห้อยหัวของพญานาคลงในอากาศพญานาคกล่าวว่า เรานั้นนำภัยมาสู่ตนเอง

แท้ๆ พูดพล่อยๆ ไม่รู้ว่าอะไรควรพูด อะไรไม่ควรพูดขาดความระมัดระวังขาดความพินิจพิจารณา เราไว้ใจคนมากเกินไปจึงได้พบจุดจบเช่นนี้

พญาครุฑกล่าวว่า ท่านบอกความลับของตนแก่ซีเปลือยแล้วอย่างนี้จะโทษใครได้นอกจากโทษตัวท่านเอง พญาครุฑสอนต่อว่า คนเราไม่ควรเปิดเผยความลับแก่ใคร ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นคนสนิทหรือคนที่เรานับถือก็ตาม อนึ่งถึงแม้ซีเปลือยจะเป็นนักบวช แต่ไม่ได้ประพฤติตัวเป็นนักบวชคนที่ เป็นนักบวชต้องประกอบด้วย ความสะอาดความอดกลั้น ความอดทน ไม่โกรธง่าย ไม่คดโกง ไม่พูดจาหลอกลวง ส่อเสียด จึงจะเชื่อว่าเป็นนักบวช

พญานาคได้ฟังธรรมจากพญาครุฑแล้วสำนึกผิดจึงอ้อนวอนขอชีวิตพญาครุฑ ในที่สุดก็ใจอ่อนปล่อยพญานาคไป

ฝ่ายพญาครุฑเมื่อแยกทางกับพญานาคแล้วก็ใคร่ครวญดูว่า เราจะรู้ได้อย่างไรว่าพญานาคนั้นได้บทเรียน เห็นที่จะต้องทดสอบพญานาค พญานาคเห็นพญาครุฑกลับมาจึงเข้าใจว่าพญาครุฑจะมาจับเราจึงเฝ้าเฝ้าคอยประมาณพันวา กลิ้งก้อนหินและทรายเข้าไว้ในตัวให้ตัวหนักนอนแผ่พังพานไว้ ซ่อนส่วนหางและยื่นหน้าออก แยกเขี้ยวคอยจะขบพญาครุฑ

พญาครุฑเห็นอาการเช่นนั้นจึงกล่าวว่า ท่านแยกเขี้ยวจะขบเราด้วยเหตุใด พญานาคได้ฟังดังนั้นจึงกล่าวว่า คนเราไม่ควรจะวางใจคนอื่นจนเกินไป แม้จะเป็นมิตรก็ไม่ควรไว้วางใจ นับประสาอะไรกับคนที่เพิงทะเลาะกันมา เราต้องระมัดระวังตัวเตรียมพร้อมอยู่เสมอ

เมื่อพญานาคอธิบายเหตุผลจนเป็นที่เข้าใจกันทั้งสองฝ่ายแล้ว พญาครุฑและพญานาคราชก็จับมือกันและกัน ก่อนเดินทางไปยังที่พำนักของซีเปลือย

เมื่อไปถึงแล้ว พญาครุฑยืนอยู่ข้างนอกปล่อยให้พญานาคเข้าไปยังสำนักซีเปลือยแต่ผู้เดียวพญานาคกล่าวว่า ท่านซีเปลือยผู้ชอบพูดเท็จ วันนี้เราอดพ้นความตายมาได้ เราคงไม่เป็นที่รักที่พอใจของท่านเสียเป็นแน่ ซีเปลือยจึงกล่าวว่า พญาครุฑเป็นที่รักของเราว่าพญานาคอย่างไม่ต้องสงสัยพญานาคราชได้ฟังดังนั้นแล้วก็กล่าวว่า ผู้เป็นนักบวชที่แท้จริงนั้นยอมไม่ยึดมั่นถือมั่นว่าสิ่งนี้เป็นที่รักของเราหรือสิ่งนี้ไม่เป็นที่รักของเรา เจ้านั้นที่แท้จริงเป็นคนไม่สำรวม ไม่เคยรักษาสัตย์ หลอกลวงผู้อื่นปลอมตัวเป็นนักบวช ไม่มีความสะอาดซุกซนบาปทำร้ายแม้กระทั่งผู้เป็นมิตร ด้วยบาปกรรมที่เจ้าก่อเราขอให้ศีรษะของเจ้าจงแตกออกเป็นเจ็ดเสี่ยง

เมื่อพญานาคกล่าวคำสาปแช่งจบ ศีรษะของซีเปลือยก็แตกออกเป็นเจ็ดเสี่ยง พื้นแผ่นดินตรงที่ซีเปลือยนั่งอยู่ก็ได้แยกออกเป็นช่องซีเปลือยนั้นถูกแผ่นดินสูบลงสู่รอกเวจ้อย่างน่าอนาถ ฝ่ายพญานาคและพญาครุฑทั้งสองก็ได้แยกย้ายไปยังพิภพของตนเองตามเดิม

เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ความซื่อสัตย์นั้นต้องรู้จักใช้ให้ถูกต้องถูกเวลาและถูกบุคคล เราต้องไม่เปิดเผยสิ่งที่ไม่ควรเปิดเผยแก่ผู้ใด ถึงแม้ผู้นั้นจะเป็นมิตรสหายของเรา หรือบุคคลที่เราให้ความไว้วางใจเคารพนับถือ โดยเฉพาะความลับนั้นอาจนำมาซึ่งความเดือดร้อนแก่ญาติพี่น้องของเรา ดังนั้นเราจึงต้องมีความระมัดระวังไม่ประมาทและไม่คดโกงต่อตระกูลของเรา เช่นเดียวกัน ส่วนคนที่พูดจาหลอกลวงผู้อื่น คดโกงอยู่เสมอ ไม่เคยรักษาความซื่อสัตย์ สุดท้ายจะพบจุดจบเหมือนซีเปลือยที่ตายอย่างทุกข์ทรมาน

บทสรุป

ในบทความนี้ได้้นำเรื่องราวเกี่ยวกับการสอนให้เด็กเป็นคนซื่อสัตย์ โดยนำเรื่องความซื่อสัตย์ตามแนวพุทธวิธีมาสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนและการยกตัวอย่างผ่านการเล่าเรื่องนิทานชาดก เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนทุกคนในวันนี้ได้ตระหนักและเรียนรู้ตัวอย่างที่ดีของความ

ซื่อสัตย์และนำคำสอนต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน หรือบอกเล่าเรื่องราวเหล่านี้ให้แก่คนอื่นๆ ฟังต่อไป เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นอนาคตที่ดีของชาติและสังคมตาม Concept ที่ว่า “เด็กไทยโตไปไม่โกง ไม่ทุจริตในตำแหน่งหน้าที่การงาน” และสมดังมีสุภาษิตโบราณที่ว่า “ซื่อกินไม่หมดคดกินไม่นาน”

บรรณานุกรม

- เจริญศรี บุญสว่าง. “การศึกษาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ด้วยการใช้นิทานพื้นบ้านและเพลงกล่อมเด็กในการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๓.
- ไพโรจน์ จำนงค์ผล. “การเปรียบเทียบทัศนคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองและกรณีตัวอย่าง”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๔.
- มหาวิทยาลัยมหิดล (๒๐๐๕). **พระไตรปิฎกออนไลน์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.สืบค้นจาก: <http://larndham.net/buddhism/tsearch.htm>
- มูลนิธิมหาภูมิบาลราชวิทยาลัย. (๒๕๓๕). **พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ**. สืบค้นจาก http://๘๔๐๐๐.org/tipitaka/pitaka_item/
- วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้. “การพัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๕ ปี)”. **รายงานวิจัย**. กรุงเทพมหานคร :ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, ๒๕๕๔.